

När vardagligt tal förvandlas till poesi – exempel på örandiktmetoden

Timo Harju

Örandikt

Man kan tala om en örandikt när två villkor uppfylls:

1. En örandikt är ett ögonblick då en får tala och den andra lyssnar.
2. Dikten skrivs färdigt under ett ögonblick och ges som gåva till talaren.

En örandikt är också en text som enbart består av uttryck som någon annan säger. Man ligger i att benämningen av vardagligt tal och omvandlingen till dikt avslöjar dess finesse. Man kan också skriva en örandikt av en grups ord, så att man dramatiserar diskussionen så att den blir gemensam.

Det är enklast att öva på örandikter i par. Så här går det till: I paret väljer man ut den ena till rollen som talare och den andra till skribent. Skribenten frågar vilket ämne den andra vill ha en örandikt om. Därefter skriver skribenten ner den andras tal om ämnet som ett utkast på ett papper ordagrant så gott hen hinner. Skribenten kan ställa preciserande frågor eller bara lyssna, beroende på vilket som känns naturligare i situationen. När den avtalade tiden (minst 10 minuter) har gått, byter man roller. Till sist tar man återigen 10 minuter, och under den tiden väljer båda ut och skapar en dikt av utkastet.

God praxis är att stryka under de uttryck som känns viktiga i anteckningarna och numrera den nya ordningen för understreckningarna, som så effektivt som möjligt lyfter fram sådant som är viktigt för talaren. Personliga uttryck, utfyllnadsord som uttrycker tveksamhet och talets rytm är viktiga. Den andras ord eller uttryck får inte ändras, men de kan klippas in bredvid varandra på överraskande sätt.

På vilken typ av plats befinner du dig idag?

Gör en parintervju: Personerna i paret turas om att berätta om vilken typ av plats de befinner sig på idag. Platsen kan vara realistisk, exempelvis ABC-bensinmacken i Närpes, men den kan lika väl vara ovanför molnen, under huden eller i ett mushål. Den ena hittar på preciserande frågor, skriver ner svaren och sammanställer en dikt om dem. Man kan göra dikten på ett sätt som gör att skribenten får konstnärlig frihet att redigera svaren eller mer begränsat så att hen sammanställer texten direkt från uttryck som någon annan säger. I det senare fallet är det en örondikt.

Nya sammansatta ord

Man delar in sig parvis. Personerna i paret tittar båda på varandra och skriver ner på papper vilket djur var och en av dem kommer att tänka på. Efter det fortsätter man listan genom att skriva ett väder, en färg, en möbel, en krydda, ett ämbetsverk, en idrottsgren, en gigantisk sak, en pytteliten sak, ett verb och en tidsbestämning som passar den andra. Handledaren kan vid behov ge ett ämne åt gången till hela gruppen och även fritt hitta på andra ämnen.

När ordlistorna är klara kombineras de med streck till sammansatta ord som passar den andras beskrivning på ett roligt sätt. Typen av uppgift kan vara känd redan på förhand, men orden som uppstår ger upphov till nya, såsom nyckelmygga eller stormvisp. Till sist skriver man en dikt om den andra. I varje vers, det vill säga på varje rad, ska man använda minst ett sammansatt ord som man precis har skapat.

Målet med övningen är att hitta glädjen i att leka med ord och visa hur vem som helst kan skapa uppfinningsrika metaforer. Detta är ett enkelt sätt även för nybörjare att komma in i dikter och i att skriva dikter till andra.

Författare

Harju, T. (2019). *Kun arkinen puhe muuttuu runoudeksi. Esimerkkejä korvarunomenetelmästä*. LUKILOKI-projektet 2018–2022. Jyväskylän yliopisto.